جه‌كه سانى 4 تيىن.

جەر جۇزىندەگى ەڭبەكشىلەر بىرىگىڭدەر!

حالىق وداقتىق كومۋنيس (بالشەۆىك) پارتياسى

قازاقستان ولكەلىك كوميتەتى مەن ولكەلىك ۋ. ا. ك. (ب) كاميتەتىنىڭ گازەتى.

1921 - نشى جىلى نويابىردىڭ 7 - سىندە شىعا باستادى.

باسقارما ماجىلىسى: قىزىل وردا، بۇرىنعى پوچتا ۇيىندە.

ەڭبەكشى قازاق

كۇندە شىعادى.

ENBEKШI KAZAK

ЕЖЕДНЕВНЫЙ ОРГАН
ЦИК и Крайкома В. К. П. (б)
КАЗРЕСПУБЛИКИ.

Год издания пятый.

Адрес: Кзыл-Орда, редакция газеты „Энбекши Казак".

گازەت باعاسى:
ۇش ايعا 1 سوم 45 تيىن
التى ايعا 2 سوم 80 تيىن
بىر جىلعا 5 سوم 40 تيىن

جارنامالار باعاسى:
1 - بەتكە پەتيت جولى 40 ت.
باعانا ارتىنداعى بولسا 60 ت.
سوڭعى بەتتەردە 30 ت.
جۇمىسشى حاكىمدەرگە 150 ت.

№ 52 (489) — 1926 جىل، مارتتىڭ 8-ى، دۇيسەنبى — № 52 (489)

جاساسىن جەر جۇزىندەگى ەڭبەكشى ايەلدەر كۇنى!

مارتتىڭ 8 ى جانا ەڭبەكشى قازاق ايەلى.

(قازاقستان حالىق كوميسسارلارى كەڭەسىنىڭ تور اعاسى نۇرماقوۆ جولداستىڭ ماقالاسى).

ايەلدەر كۇنىنە كەلگەن قۇتتىقتاۋلار.

ستالين جولداس جەر جۇزىندەگى ايەلدەر كۇنىن قۇتتىقتايدى.

«ستالين»

ورتالىق پارتيا كاميتەتىنىڭ قاسىنداعى ايەلدەر بولىمىنەن.

قازاقستان ەڭبەكشى ايەلدەرىنە.

جاساسىن جۇمىسشى ايەل!

جاساسىن كوممۋنيستىك پارتيا باسقاراتىن كەڭەس ەلى!

قازاقستان ورتالىق اتقارۋ كوميتەتىنىڭ ورىنباسارى

ورتالىق اتقارۋ كوميتەتىنىڭ حاتشىسى

قازاقستان كوممۋنيستىك جاستار وداعىنىڭ ولكەلىك كوميتەتىنەن.

ۇلى كۇنىندە ەڭبەكشى ايەلدەردىڭ...

قىتاي مەن پىرانسى ۇكىمەتى ورنىنان تۇسۋى.

پىرانسىدا ۇكىمەت الماسۋى.

●● پارىج. جابىلى اگىنتىستىۆانىڭ قابارىنا قاراعاندا دەپۇتاتتار پالاتاسى 221 داۋىسقا قارسى 275 داۋىستىڭ كوپشىلىگى مەن سالىقتى جونىندە بىرىنشى سولتۇستىك اۋدانى ...ۋستاتاتۇن زاڭ كۇن جويىلسىن شارتىن ۇعا قاۋلى جاساعان.

بىريان(سىرتقى ىس مىنىستىرى) بۇعان قارسى بولعان. ۇكىمەت كەسىم بولىپ جاتقان داۋىسقا قويعىزعان. داۋىسقا قويىلعاننان كەيىن كابينەت ىستەن تايعان. بىريان جەنەۆا قالاسىنا بولاتۇن ۇلتتار سەسيەسىنە بارما يتىنىن بىلدىرگەن.

●● پارىج. پىرانسى پىرەزيدەنتى دۇمەرگ بىريانىڭ ىستەن شىعۋىنا قارسى بولعان. ۇكىمەتكە ىستەن كەتۋىنىڭ سەبەبى سەنەتتىڭ بولعان: پالاتانىڭ كەيىنگى. اجىلستىرۋشىنىڭ بىرلەسە اقشا كەمشىلىگى تۇزۋلى بايانداما جاساعان ۇگىتشىل دەپۇتات بوكانوۆسكي، ۇكىمەت رادىكال دەپۇتات مارگەننىڭ شەت مۇداينىڭ ساۋداسىن ۇكىمەتتىڭ قاراۋىنا الۋ تۇزۋلى ۇسىنىسىن داۋىسقا قويارعا سەنىم دەگەن سوزىدى اۋلى پالاتاعان وتكىزسىن دەگەن ەكەن.

اقشا مىنىستىرى دۇمەر مۇناي ساۋداسىن ۇكىمەت قاراۋىنا الۋعا قارسى بولۋدا جاماني جوق. مۇناي ساۋداسى جارى بىر ەكى كۇن كەسىلسىن تولىقتا وتىر دەگەندى ايتىپتى.

مارگەننىڭ جوباسى 159 داۋىسقا قارسى 249 داۋىستىڭ كوپشىلىگى مەن وتپەي قالىپتى. سوندادا اقشا مىنىستىرى دۇمەر مۇناي ساۋداسىن ۇكىمەت قاراۋىنا الۋ جاعىندا قالىپتى. ۇكىمەتتەر، كومەنستر جاسىبالى.

تەر جارى بىرگە سالۋعا اپۋرودتا الم سالۋعا قارسى داۋىس بەرگەن. سونان كەيىن بىريان ورنىنان تاستاپ ىستەن شىققان.

ۇلتتار بىرلىگىندە قانداي اڭگىمەلەر بار.

●● ستوكگولم شىبەتىنىڭ (شىبەتسيا) سىرتقى ىس مىنىستىرى ۇندەرىن دەگەن كىسى جەنەۆە قالاسىنا كەلىپ الماندا ۇلتتار بىرلىگىنىڭ كەڭەسىندە شىبەتسيا ولى قانداي جول ۇستار ەكەن دەپ سۇراعاندارعا بۇلاي دەپ جاۋاپ بەرگەن: شىبەتسيا ۇكىمەتى ۇلتتار بىرلىگىنە بارانى ۇكىلدەرىنە تىبىسنى تۇسقاۋلارىن جىبەرىپ وتىر. ول تۇسقاۋلاردىڭ ىشىندە ەڭ ەڭ ۇلتتار بىرلىگىنىڭ كەڭەسىن قايتادان قۇرۋ سوزى بولادى. ۇلتتار بىرلىگىنىڭ ەڭ كەڭىزىندە شىعارىلعان بىرى الماندا كەڭەستىڭ ولمەي ورىن بەرىلۋ دەگەننەن باسقالارعا قارسى بولادى دەپ ايتىپتى.

* *

●● بەرلين - جەنەۆە قالاسىنداعى ۇلتتار بىرلىگىنىڭ كەڭەسىنە 24 كىسى شامالى گەرمان ۇكىلدەرى بارعۇعا شەشىپتى. بۇلاردىڭ ىشىندە رەيخستاگتىڭ سىلار لۇتەرمەن سىرتقى ىس مىنىستىرى ستىرەزەمەن بار.

بەتەش نە دەگەن.

بەرلين. شەك سلاۆاق ۇكىمەتىنىڭ سىرتقى ىس مىنىستىرى بەنەش دەگەن كىسى باسپا سوز تىلشىلەرىنە، ەكى ۇكىمەت مەن شەك سلاۆاق اراسىندا سوز سويلەگەندە، گەرمان ۇكىمەتى مەن كەلىسىپ الۋدىڭ تۋرالى بولسىن، گەرمان داعىندا بولسىن قاتۋلىق ورنالۋعا كىرىپ كەلىسىلگەن الدا قانان سويلەگەن ايتقان. كەلىسپەۋدىڭ قىسىن بولۋى بەتەش ىشىندىك وسىنشا، ەكى ۇكىمەت اراسىنداعى جول-سوعانى ەر مەملەكەت ۋزىنشە ۇسىنىپ جۇرگەنى بولعانى كورىندى.

امەرىكادا كاپيتال مەن جۇمىسكەر تارتىسى.

لوندون. ماشىنە جاسايتۇن زاۋىتتاردىڭ يەلەرى ۋىسى كۇلي لوندوندا ماشىنە جاسايتۇن زاۋىتتاردىڭ كوتەرىلىس جاساعان قىزمەتكەرلەرى مەن بىرگە كوتەرىلىس جاساعان ماشىنە جاسايتۇن زاۋىتتارداعى 7 ۇداقتىڭ بىرىنە مۇشە بولعاندارىن قىزمەتتەن بىر جولاتا شىعارماق بولىپ جارلادى قاراتىپتى. ەگەردە مارتتىڭ 13 نە دەيىن كوتەرىلىس جاساۋشىلار مەن ارالارى، جابىلىسپاعا ەلگى ايتىلعاندار قىزمەتتەن شىققانعا سەبەپ.

●● لوندون. 7 ۇداقتىڭ ورتالىق اتقارۋ كابينەتىنىڭ جينالىسى بولىپ وتىپتى. جينالىس جۇمىستان شىعىپ قالماس ۇشىن كوتەرىلىس جاساپ جول سالۋ تاڭدادان جۇمىسكەرلەرگە جۇمىس ىستەۋگە قاۋلى شىعارعان.

بۇلار مەن ماشىنە جاسايتۇن زاۋىتتار ۇداعىنىڭ اتقارۋ كابينەتى جينالىس جاساپتى، ولار كولەر ... تاستاپ جۇمىس باستاۋعا قارسى قاۋلى شىعارىپتى.

ۇندى كەڭەس، داقىلىنتار تەرمۇ... جەرگىلىكتى جۇمىسكەرلەردىڭ كوتەرىلىسى بەرى بايلانىسى، دەگەن دالەلدى قولداۋ كەرەك. ۇداقتىڭ ۇستەلە ايماقتىق كابينەت تاعى بىر قاراۋ شىعارىپتى. بۇل قاراۋىندا 7 ۇداقتىڭ ورتالىق اتقارۋ كابينەتىنە باسقا ۇداقتار مەن بىرگە جالپى اعىلشىن مەملەكەتىندە كەڭەسكەرمەي كوتەرىلىس جاساۋ داۋىسىن جينالۋدى ۇسىنادى.

●● لوندون. جۇمىسسىزدار مەن اعىلشىن ۇزۇرالى شىعارعان جۇمىسكەر پارتياسىنىڭ جوباسىن تومەندەگى پالاتادا وتكىزۋگە تاستاپتى. بۇلاردىڭ جوباسى ابىرشا كابينەت قۇرىپ، ول كابينەت تەزگە مەملەكەت اقشاسى مەن اۋلى شارۋاسىن جاسايتۇن زاۋىتتارعا جۇمىس، تولتىرۋ جۇمىسىن ارتتىرۋعا جول بەرۋ ەكەن.

گەرمانيادا

●● بەرلين. مۇندىن قالاسىندا وتقان بىر نەمە كۇن بۇرىن پەرەۆەزدەر جينالعان جۇمىسكەرلەردىڭ جينالىسى بولىپ، جينالىسقا قالىق وتە كوپ كەلدى، پەرەۆەزدەر بۇرىن سوتسيال دەموكرات پارتياسىنىڭ ادامى بولعان كىسى. كەڭەس ۇكىمەتىنە كەلىپ قايتقان گەرمان ۇكىلدەرىنىڭ باستىعى. گەرمان ماسە قايتا بارىپ كەڭەس ەلىندە كورگەن بىلگەنىن كوپ ...جارلىيالاعان سەبەبى ماسىباي دەموكرات پارتياسىنان شىعارىلعان ەكەن.

جەرعاعى ايتىلعان جينالىس 300 ەلدىڭ كىسىنىڭ داۋسى مەن شىعارعان قاراۋىندا: - سوتسيال دەموكرات پارتياسىنىڭ پەرەۆەزدەرگى شىعارۋى پارتيانىڭ ۇرىقتەمى، جانا مەكە - ەلدەردىڭ ۇيلەرىن كورگەندەگى دەپ ايتقان.

امەرىكا.

ۆاشىڭگتوننان امەرىكانىڭ سوۋىسىن باسقارۋ ۇشىن ەكەۋى ۋشۇ تارتىپىن قارايتۇن جينالىستا بەس جالعىز شىلە ستانسى ابىروپلان جوبانى كورسەتكەن. بۇل جوبا بويىنشا، 2 جىلدا 200 ابىروپلان جاسالماق، ونىڭ 16 دا 630 كىسى ...تىب ۇشۋعا بولادى.

كومىنىس تاباكوپ سەرتى.

بالارىباتىڭ ەستاتالاسى سوپيا قالاسىندا تاپاكوپ دەگەن كومىنىسقا ۇيەمى جۇمىسشىنىڭ جۇمىسى قارالا باتادى. بۇرىن ۇش رەت دوقتىرلار ايىپكەرلەردىڭ ۇزىنشىسى سەبەبى توقتاتىپ قويعان ەدى. قارالاۋشى تاباكوپكە ولىم جازاسى بەرىلسىن دەپتى.

گولاندىيادا جاڭا ۇكىمەت.

ۇش ايدان بەرى گولاندىيا ۇكىمەتى داعدارىستا ەدى. اقىرىندا پارلامەنتتەن تىس كابينەت قۇرالعان كابينەتتىڭ باستىعى تاريحشى مەملەكەتى پارتيادان كىسى كەيىن دەگەن بولىپتى. بۇلاردىڭ سويلەمەتى بىرى بولار، پارتيانىڭ جوباسىنىڭ بارىنە تەڭ بايلانىسى.

رۋمىنيادا

رۋمىنيا ۇكىمەتى سايلاۋشىلار قولىنان الىپ تۇزۋلى زاڭ جوباسىن جاساپ، رۋمىنيا پارلامەنتىنە كەلىسكەن. سولاي بولعان دەپۇتاتتار پالاتاسىندا ولگەن سۇرگىن بۇلدىرىپتى. قارسى بولعان دەپۇتاتتاردىڭ ەكەۋى اجىلىستەن شىعارىلىپتى. ۇلتتىلار پارتياسىنىڭ باستىعى مانيۋ باسپا سوز تىلشىلەرىنە جاڭا شىعارعان سايلاۋ زاڭى مەملەكەتتە توڭكەرىس جاساۋى مۇمكىن دەگەن.

ۇزىلى قابارلار

●● ماسكەۋ III 6. مارتتىڭ 6-ى كۇنى ماسكەۋدە كاسىپشىلەر ىنتىرناتسيونالى ورتالىق كەڭەسىنىڭ 4 ىنشى تولىق جينالىسى اشىلادى.

●● ماسكەۋ III 6. ھەمبل شورىپ جۇمىسىندا ەلەك ماشىنە مەن ەر جارلى ... جۇمىسكەر ارتەلى سەنەدى. بۇلار 780 ماشىنە مەن ەلەك لىق جۇمىسكەر ارتەلى بىتكەن ەدى.

كيەپ III 6. دىنىپردە سۇۋ باسقارماسىندا مالىلىس بولىپ، ونىدا بالەكتەر ورنىپ بىراستىل كوپىردى شىعارۋ كۇنىن دايىندىڭ تومەنگى ايعاقتىرعا قاۋلى جاسالدى. دىنىپر ۇزىنىڭ تومەنگى كوپىردىڭ اۋرلەسى 100 مىڭ بولادى.

ارەدۋرات تانىيتۇن ايەل گازەت وقىسىن!

پارتيانىڭ ايەلدەر اراسىنداعى جۇمىسى.

جىلسىندا بىر كەلەتۇن ايەلدەر مەيرامى 8 ىنشى مارت كۇنتىسىنە كەلگەن جۇمىستارىمىزعا كوز جىبەرىپ، كەم كەتىكەن ەسكەرىپ، بولاشاقتا جول سىزامىز.

قازاقستان ۇكىمەتى جاڭا قۇرىلعان تۇسىپ، قازاق ايەلدەرى اراسىنا جاتقانداسۋ مەن ايەلدەر جۇمىسىنا بۇرىنعىدان كورى بەتىن تۇزەپ، ايەلدەر كوپشىلىگىنىڭ مۇڭ-مۇقتاجىن جاقتاۋدان كورە باستادى. پارتيا، كەڭەس ورىندارىنىڭ ازارى ارتىپ، مەن ايەلدەر جۇمىسى كۇندەن كۇنگە الا باسۋدا.

وسىكەن جىلدارى ايەلدەنگەنى سوقتا ارىز بەرۋدە تۇيەۋدەن ايىرىلۋ، دەپ قانا ۇلسىنەتۇن كوپشىلىك، ۇەسى كولى قاتارلى جۇمىستىڭ بىرى ەكەنى سىزگەندەي بولىپ وتىر.

ايەل كوپشىلىگى ۇيەۋدا، ايەل بولۋمەن ۇزىنىڭ قورعانىشسى، جولىمەن جەپ سەنىمەن وتىر.

ارىزىن كوتەرىپ قالاعا كەلگەن ايەلدەر ... ايەل بولۋمەن كەلىپ، ۇلتتاعى ... جالتانىپ ... قالادا بىرسادا بايلاعىنىڭ بەلگىسىنەن ەكى كەمگە سوزىن تىڭدالا المى جايلاۋ جالپى قالاعا كەلەدى.

اۋلداعى كەلگەن ايەلدەردىڭ كوپشىلىك سۇرايتىنى: ھىرگەدە ايەل سىلسىسىن اتىپ كىسى بەرگەندەر، دۇنيەم بەرگەندەر، كەلىپ كەتىپ قان جايىمىزعى كورىپ تۇرعانداردى دەپ تۇلىپ جاتقان ارىزىن ايتادى.

سونى مەنەن ايەلدەر بولۋمەنىڭ جۇمىسى بۇرىنعىدان كەمىپ، گەر بىر كەرەكتى ماسەلە جاتقان جاقتا مىلەتتەر كويىپ وتىر.

قىزمەتكە ايەلدەر كويىپ وتىر.

ايەلدىڭ العاۋ قىزمەتكەرى بولۋعا تويىتۇن قازاقستانداعى ەكى مىنىستىرى (پايتال شاۋسىپ بايىگىن الماسى) تەك داۋىرلى ۇستىپ ايەل، انۋمەت قىزمەتكەرى بولۋعا جار ايتاتۇن كورسەتۇن جاقتىقتار تۇزىپ وتىر.

بۇكىل قازاقستاندا سەپىل سوت مەكەمەلەرىندە بار كەرەلگەنىردىكى ايەلدەرىمىز: 2، گۇبىرنەلىك سوت مۇشەلەرى 7، ايەل بولۋمەسىنە قىزمەت كەرەكتەرى 3، پارتيادا 04 ايەلدەردەن تاعى قىزمەتكەرلەر دايىنداۋ ۇشىن، بۇرىنعى جالپى گۇبىرنەلىك كۇرسەتار اشىلادى. بۇل جۇمىسقا باستان دايارلاپ كەرسەكلى وتىرمىز، ەكەۋى ەلدى استامىز.

ايەل بولۋمەلەرىنىڭ كوبىنىڭ مەكرەتۇن جۇمىسىنىڭ بىرى ايەلدەر كوشتالگەن كەڭەس سايلاۋىنا ارالاستىرۋ. 24-25 ىنشى جىلدارعا سايلانعان ايەلدەر سانى 6663، ونىڭ ىشىندە قازاق ايەلى 3492. كەڭەسكە سايلانعان ايەلدەر سانىنا قاراعاندا كەڭەستىڭ قىزمەتىنە الارىپ وتىرعان ايەلدەر سانى وتە ازىمونىڭ، سانىسى كوپ جەرگە ايەل سايلانسىن دەگەن مەن قۇرسىمىنان قالا سا-لاسىپ، جولدى ەسكەرىلمەي قالا بەرگەن. سايلانعان ايەلدەردى جۇمىسقا ۇيرەتسىن، بىلسىن دەگەن تىلەك جوق. كەڭەستىڭ ىسىنە قولىنداعى بىر شەتتە قالا بەرگەن.

ايتكەن مەن، ۇلىلىق بولسىن

اتقارۋ كابيتەتتەرىندە جۇمىس باسقارىپ وتىرعان ايەلدەرىمىز جوق ەمەس. بىرلى، ۇلكەلىك كەڭەستەر مەكەمەلەرىندە 7، 8 ايەلدەر قاتىناسىپ بىرلى سايلاۋدا ۇلكەن كەڭ شەكتىكتەردى ەسكەرىپ ۇلىكتى شاراسىن قولدانىپ وتىرمىز.

سوت قورعاۋ جۇمىسى.

قازاق ايەلدەرىنىڭ تىرشىلىگىندە ەڭ ۇلكەن ورىن الاتۇن سوت-قورعاۋ جۇمىسى بولىپ سانالادى. بۇل جونىنەن الا قويىپ وتىرعان جۇمىستار: 1) كوپشىلىك اراسىندا زاڭ-دەگەرلىكتى ۇيرەنۋ. 2) ايەلدەردىڭ ۇزىلەرىن سوت قىزمەتكەرلەرى داستۋ. 3) قالىڭ مال، ەالىن كۇيەۋدى ەمىرامىرۋ.

اراگىمىزدا جاتقان ساقىرا ايەلدەرگە بىرنە-بىرنە ۋالىپ، بوتالىق جولىندا ۇشىنۋدان ەل ىشىندەگى سوت مەكەمەلەرى ايەل جۇمىسىن ازگى ىنتەسى شىعارعاندى كەشىكتىرەدى، كوپشىلىك جاقتىندىق، ۇرۋ تاپسىمى مەن جۇمىستىڭ كوبى جابىلىپ قالا بەردى.

سوت مەكەمەتى ۇشەنە ۇزىن شاقىرىم جەردە جاتقان ساقىرا ايەلدەرى ۇزىنىڭ ۇزۇرعان جەرىنەن ۇسەت بولعان سوتقا ارىزىن ايتىپ بولسىن جىبەرەدى، جۇمىسىن قالاعا الدىرىپ تەرگەۋىن سۇرايدى. ايەلدەردىڭ سايلانعان قۇسىمى بىيلەردىڭ سانى 342، بۇلاردىڭ كوبى قالالى جەردە ايەل جۇمىسى تەرگەلگەندە، ە انداسىپ وتىرادى.

از ۇاقىتتىڭ ىشىندە ايەل بولۋمەلەرىنىڭ قاتىناسى مەن 1730 جۇمىس تەرگەلىپتى، مۇنىڭ 183 بولىنىپ

الۋ. 785 مۇنىڭ داۋلاز جايىنان، ەالىمى سالىقۇعا بۇزا بولماي، ۇز سۇيگەنى مەن قاشىپ كەتەتۇن قىزدار الدى مەن ايەل بولۋمەن تابادى.

ايەل ساۋداسى بەتە تويعان جوق، قازاقتىڭ قىسىق سەنىمى، ەل بيلىگىنە سوز سويلەپ قالعان قىزدار استىرتىن بولسادا الداي بەلەدى، بۇل جونىنەن ايەل بولۋمەلەرى سوت مەكەمەلەرى ارقىلى كۇيەسى شاراسىن قولدانىپ سىكە كىرىسۋدە.

ايەلدەر اراسىندا كوز ەمىنەن ايىرىلۋ، بەۋستالدىق سۇراز تىم كوبەيىپ بارادى. كەمبەي اپەل قالادى دەپ اينتۋشىلار بار. مۇنىڭ جارىندا ايەل ساۋداسى مەن كۇن كورىپ، قۇلقىمەن تويەرا الاتۇن قۇلدار كىرىسۋى مەن، ازەرۋمەن، بىر-بىرىن جەۋ مەن كوبەيىپ وتىر.

قازاقستانى ستەر بەن ايابايى كۇزىمەلە نىكى ورنالا جۇرگەن قۇلداردىڭ جولى ۋستاۋلىنا، سوت مەكەمەلەرى جۇرستاپ ايەلدى زورلاپ كوپ ... بەرنۇ قويىلماي سوتتاعانا جۇمىس جوق ... بۇعان ارىنە كوپشىلىك ۇزى باستاپ كىرىسۋ كەرەك.

وقۋ - وقىتۋ.

مەكتەپتەردە وقىپ ايەلدەر سانى 7517، بىراق جالپى وقۋشىلار سانىنا قاراعاندا بۇل وتە از. ول ىشىندەگى مەكتەپتەردە قىزدار تىم از. مۇنىڭ سانىسى ول ىشىنىڭ قاشىقتىعى بولىپ ەكىنشىدەن قازاق جۇرتى الىدە بولسا ايەل بالاسىن وقۋعا كەرەك دەپ بىلمەگەندىكتەن. پارتيا مەكتەپتى رابپاك، تەحنيكۋمدار سياقتى مەكتەپتەردە ايەل وتە از. سەبەبى بۇل

مەكتەپتەردە وقۋ ۇشىن بىر ار دايارلىق كەرەك. ايەلدەرىمىزدىڭ كوبى جولدى حات تانىمايدى. سول سەبەپتى جىلسىندا پالەنشە ورىن بەرىلسىن دەسە كتە ايەلدەردىڭ وقۋى جەتە-كىلمەي، بەرىلگەن ورىن پايدا-لانىلماي قالىپ وتىر. ەڭ كىندە بۇل قالىپتا قالۋ جارامايدى. شاراسىن ىزدەپ تومەندەگى مەكتەپتەردە ايەل بالالار سانىن كوبەيتۋ كەرەك. جوعارى مەكتەپتەرگە دايىندايتۇن قىسقا مەز. گىلدى دايارلىق كۇرستەرى اشىلۋ كەرەك.

ايەلدەر اراسىندا وقىتاتۇن مۇعالىم ايەلدەرىمىز جوق. بولسا ازعانا. قازاقستاندا 7 - 6 دان اسپايدى. اۋىلدا بۇل جەتكىلىكسىزدىك قيىن ورتادان ويلانىپ ىستەيتۇن جۇمىس كوپ. وقىپ بولعاندارى كۇن بۇرىن ەسكەرىپ، بىرشاراسىن قولدانۋ كەرەك. ايتپەسە بىز تەز كۇندە ايەلدەن بىلىمدى قىزمەتكەرلەر دايارلاي المايمىز.

تاشكەنتتە دارىگەرلىك وقۋىندا 4 ايەل وقىپ جاتىر، بىر مۇنى بىيىل بىتىرىپ شىعادى. سولى مەن ايەل دارىگەرلەرىمىز ازدا بولسا دايىندالىپ جاتىر. بولاشاقتا ۇمىت كوتەرۋگە بولادى دەپ ەسەپتەيمىز.

ايەلدەردىڭ كوزىن كوڭىلىن اشۋ، تىلىنە جولباسشىلىق كورسەتىپ، ۇكىمەت تاپسىرماسىن جۇرگىزىپ، بىلىم تاراتاتۇن قىزىل وتاۋلارىمىز اشىلىپ سىكە كىرىسىپ وتىر.

اقتوبەدە "التىباي" بولىسىندا اشىلعان قىزىل وتاۋدىڭ جانىندا ساۋاتسىزدىقتى جويۋ مەكتەبى اشىلىپ ايەل ەر وقىپ جاتىر، جانىندا بىر دارىگەر الىپ جۇرگەن ... جۇرگىزىپ بۇرىن ... ىس باستاعان كورىنەدى. قىزىل وتاۋ اۋىل ايەلدەرى اراسىندا جۇمىسى باسقاراتۇن تىياناقتى ورىندىق بەرى، كۇنى. كۇنگە اۋىل تىرشىلىگىنىڭ تىلەگىن تۇسىپ ايەلدەرمەن وزدەرىن باستاپ، جول كورسەتەتۇن جولباسشىلىق كۇتىپ وتىر.

وسى جاز قىزىل وتاۋلاردىڭ سانىن كوبەيتىپ، ساۋاتسىزدىقتى جويۋ، دەن ساۋلىق جاعىنا كوبىرەك كوڭىل بولىنۋ كەرەك.

قازاقتىڭ جۇرتىنىڭ كەمىنە كەتكەنى كوپ، وزاتامىز دەگەن بەكىمدىكتىڭ ستىردىڭ جولىندا كەدەي قولدانىڭ بولعاندىقتان كوپ ۇشىرايدى. سونىمەن جولدى شەشىلمەي كەلە جاتقان ايەل تەڭدىگىندە بىر ايەل، بىر جىلدا كوڭىلدەگىدەي رەتتەلە قويۋى قيىن.

وسىكەن جىلدىڭ تاجىريبەسى بىر تالاي جاقتىلارى تۇزەمىز، ال ەمىزدە جاڭا مىندەتتەر تۋىپ وتىر.

ول مىندەتتىڭ ەڭ ۇلكەنى: ۇكىمەتتىڭ جۇمىستىڭ بار سالاسىندا ۇلتتىڭ كوپشىلىگىنە ارلاۋ، تۇرمىس قۇرۋ سوز بەن عانا العانى كوزگە كورىنەتىن ىس ورناتۋ. ايەلدىڭ قول ونەرىن تۇرلەندىرىپ، پايداعا اسىرۋ، دەن ساۋلىق، وقۋ جۇمىستارىن كوشەيتۋ. كەڭەس ۇزىندە سايلانعان ايەلدەردى قاتارعا الىپ ىسكە ۇيرەتۋ.

ايەل قىزمەتكەرلەرىنىڭ سانىن كوبەيتىپ ساپاسىن جاقسارتۋ بولۋ كەرەك.

●● ەڭ بيىل مارتتىڭ 8-ى ىندە وسى ورتادان سەبەپ بىرلىگىن بولايىق.

لرىق قىزى تامبا.

ئايەللەر كۈنىدە

قىزىل وردا قالاسىنداڭ قىزىل اسكەرلەرى ھەمدە كاماندا-سايلانتىشتوى بولىمدەرى مەن گارنىزون ئەكەمەسى جۇمىسكەر، قارا شارۋا ئايەللەرىن ھەر جۇزى كومەسىنداڭ كۈنىدە زور قۇۋانىش مەن قۇتتىقتايدى.

كومەنىس پارتىياسىنداڭ باسشىلىقى كەڭەستەر ۋەامەنداڭ جاڭى ئەكەك شەرى مەن بىرىكىپ قۇرىلىس جولىنا بەلسەنىپ شىققان جۇمىسكەر ھەمدە قارا شارۋا ئايەللەر سول جول مەن ئۇرۇپ كوزدەگەن جەرىنە جەتە-تۇتقىسىنا قىزىل اسكەر سەنەدى.

8 - ىنشى مارت كۈنى، جاڭا تۇرمىس قۇراتۇن كەڭەستەر ۋەامى قالاسىنداڭ قالارىنا قوسىلىپ كەلە جاتقان قازاق ئايەللەرىنە، ھەمدە ئوزىن قۇلدىقتان قۇتقارغان ۋاقىتى كەلە جاتقان كۈن شەمەس ئايەللەرىنە ايرىقشا سالەم.

قىزىل اسكەر ئوزىنىڭ بولاتتاي قۇرعاقتى جاڭا ۋەنىگى ازىرلىگى مەن كەڭەس تۇپىراعىندا تاعىشتىق بەن قارىلىس ئەستىڭ ئىجارىۋىن، ۋەاڭ ئايەللەرىنىڭ قاتىسۇىن قامسىزداندىرا الادى.

قىزىل اسكەر تۇرعاندا بۇرىنعى قۇلدىق ۋەاڭ قالارىندا ئايەللەردە ۋەزىرىن قولاراتان قۇتقارا الادى.

جاسا سىن، ھەر جۇزىنىڭ كومەسىنىڭ ئايەللەر كۈنى!

جاسا سىن بۇ كۈن بەر جۇزىندەگى ئايەللەردىڭ بوعاۋدان بوسانۇۋى!

قازاقستان سىرعىسى كامەنەرى.

ئۆلكە مەكتەپلەرىندە

موردوبادا

پەنزە گۇبەرنىيسىندەگى موردوبا ئەلىندە 220 داي مەكتەپ بار ئەكەن. سونىڭ 70 پروسەنتى ارا تىلىندە ئوقىدارىلادى. ھەر جىلىنداڭ ىشىندە موردوبا ئەلىندە 70 مەكتەپ ارتتى.

انا تىلىندە وقىلا باستاعاننان بەرى قالقىنىڭ مەكتەبى وقىۋعا كوبىرەك ئۆگەنەتاي بولادى.

شەشەندە

شەشەن ئەلىنىڭ قالىق اعارتۇ بولىمى سول تۇستىڭ قىبىلاردىڭ ۋا كەلەلىك اعارتۇ كامىسەسى ئىشىندە مەكتەپ سالدىرۇعا دىپ 260 مىڭ سوم قارىز الدى. بۇل اقشا مەن 18 مەكتەپ سالىنباق كەرەك.

دەيىنگى ۋاقىتتاردا شەشەن اعارتۇ بولىمى ئار تۇرلى ۋلىلارىندا 28 قىبىراقاتا اشقان. ۋەسى كۈنى شەشەن ئەلىندە 33 داپ قىبىراتتار بار.

زىرىيلەردە

كىرىمە ئولكەسىندە اۋىلدارعا مەكتەپتەردىڭ سانى كوبەيتىلىپ كەلەدى. جىمىسپايلارىنا ارنالىپ 100 شالىق الەۋمەتتىك تاربىيەسىن بەرەتۇن مەكتەپ اشىلىپ وتىر. مەكتەپتەردىڭ سانى كوبەيتىلىپ، 10 شالىنى ۋەدادا 216 لاعىن بالالىق مەكتەپ بار. ۋەتا 8 مەكتەپ بالا وقىيدى.

نەمىس مەكتەپتەرىنىڭ سانى 600 گە جەتىپ بۇدان بىلاي بۇل مەكتەپتەردىڭ سانى تاعى كوبەيمەك. بولار مەن گۇرجى تۇرلى ارنالىپ مەكتەپ اشىلماق.

ئۇلكە مەكتەپتەرىندە بالالار بىلىمىن ۋەسى بالالار مەكتەپتەرىنە جۇمىسشىلار جانە ئاكتىۋ وقىتۋشىلار قاسىنا كەلگەن ۋەنىرىندە باعا بەرۋ قاجەت.

ۋيلادى مەكتەپتەردە جاسالعان اۋىلشارۋاشىلىق بالالار كۇرسى ھەمدە ئۇ ياكىش الاتىن ۋا اسىراۋ ۋاقىتى ئوتكىزىلمەك.

ۋىراتى ۋىلسەمىنداڭ ۋرتالىعىندا ئۇلان دەگەن ئەلىندە ۋىراتى ۋقىشىلارىنىڭ جىيىلىسى بولدى. ۋتىيىندە ۋقىشىلاردىڭ ۋە مەسەلەلەرى تالقىلاندى. سالدىرۋ، ئۆرىس، ۋەرىك قىسىمدارى ھەمدە مەكتەپتە بالاسى بولادى.

قازاقستان كامسومولدارىنىڭ 4 - توبى.

14 - پارتىيا سەيەزى تۇۋرالى كالوشوكىن جولداستىڭ باياندامادان.

14 - پارتىيا سەيەزى تۇۋرالى بەرىلگەن قاۋلى مەن قاراشى شارۋالار تۇۋرالى سەيەز نە دەدى؟

(بالى ۋەتكىن ساتقان)

پارتىيانىڭ 14 - ىنشى تاپ مەسەلەلەرىندە قاراستىرادى. پرولەتاريات ۋە كەدەيلىك ارالىق تاپتاردى كوزدەپ، جۇمىسشى تاپ بەن شارۋالار بىرلىگىن نىعايتۋ، سول ارقىلى پرولەتاريات دىكتاتۋراسىن بەكىتۋ مەسەلەسىن قويدى.

سونداقتان پارتىيا توبى ۋە سىمدىقتان كەدەي شارۋالارىنا بار ارقاسىن سۇيەپ، ورتا شارۋالار مەن بىرلىكتە جۇمىس ىستەۋدى الدىنا قويدى.

سەيەز بۇدان بىلاي جاڭا ساياسات جولىن دۇرىس جۇرگىزۋ ۋشىن كەدەي، ورتا شارۋالاردى كەڭەس ۋە كووپەراتسيا ايناسىنا تارتۋ، ولاردى ۇيىمداستىرۋ كەرەك ەكەنىن ايتتى.

پارتىيانىڭ 14 - ىنشى سەيەزى ۋاقىتىندا قابىلدانعان قاۋلىلار بويىنشا ارتەلدىك، كووپەراتسيا، كەدەيلەرگە ارناۋلى جەڭىلدىك بەرۋ ماسەلەلەرى قارالدى.

14 - پارتىيا سەيەزى قاراشى شارۋالار تۇۋرالى قاراستىرىپ «جاڭا ئوزامان قازاقستان پارتىيا ئۇيىمىنىڭ مىندەتتەرى» دەپ قويدى.

14 - پارتىيا توبىنىڭ قارارلارى:

5 - ولكەلىك پارتىيا كونفەرەنسياسى سايلاپ كەتكەن جولداستار قاراستىرعان جۇمىستارىنا ماقۇل قويىپ، ولاردىڭ سەيەز قاۋلىلارىن ورىنداۋ تۇۋرالى اتقارعان جۇمىستارىن بەكىتتى.

قازاقستان ولكەلىك 5 - پارتىيا كونفەرەنسياسىنىڭ قاۋلىلارى، 14 - پارتىيا توبىنىڭ قارارلارى تولىق قولدانىلادى.

5 - ولكەلىك پارتىيا كونفەرەنسياسى ارقىلى پارتىيانىڭ ىنتىماعىن نىعايتۋ، قاراشى شارۋالاردى ۇيىمداستىرۋ مىندەتتەرىن تولىق قابىلدادى.

قازاقستاندا الدىنعى ۋاقىتتا جۇمىس ىستەۋ ۋشىن كەدەي جاستاردى تارتۋ، كامسومول ۋيانىنىڭ جۇمىسىن جانداندىرۋ كەرەك.

قازاقستاندا كامسومول جاستاردى ساياسي، شارۋاشىلىق جۇمىستارىنا تارتۋ، كووپەراتسيا، كەدەيلەر ۋيانىنا كومەكتەسۋ ماسەلەلەرى قويىلدى.

كەدەيلەر مەن ورتا شارۋالار اراسىندا جۇمىس ىستەۋ، اۋىل جاستارىن ساياسي ساۋاتتاندىرۋ، اۋىلداعى كەدەي جاستاردى كامسومولعا تارتۋ كەرەك.

قىزىل تانىمدىلار

بۇگۇن مارتتىڭ 8 - ىندە ئولكەلىك ئۇلت ئىلىم تياتىرىندا كۈندىزگى ساعات 12 دە قازاق ئايەللەرىنىڭ جالپى جىيىلىسى بولادى. جىيىلىستا ۋەكىل ئايەللەرمەن باسقا ۋقىشى، قىزمەتكەر ئايەللەر جانە باسقا قارا شارۋا ئايەللەرىنىڭ كەلۋلەرى كەرەك.

كۈن تارتىبى:

1. جەر جۇزى ئايەللەرىنىڭ مەيرامى — مارتتىڭ 8 - ى تۇۋرالى.

سالتاناتتى جىيىلىس جابىلعان سوڭ ئايەللەر توبى مەن قازاقستان كىنوسىنىڭ اشتۇ كامىسسياسىنىڭ جاڭادان جىيىلادى. بۇندا قازاقستان ئۇكىمەتى اتىنان ئار تۇرلى قۇتتىقتاۋ سوزدەر ايتىلادى.

بۇدان سوڭ ئايەللەر ئويىن-ويىنعا تارتىلادى. كەشكى ساعات 8 دە ئولكەلىك ئىلىم تياتىرىندا ئايەللەر ئوزىنىڭ قازاق تىلىندە سوڭعى ۋلىيكە ئايەللەرى «بولىس» كەشى بولادى.

ن. كىرۋپسكايا.

جۇمىسكەر ئايەل بولاشاقتا

بىلادىمىر ئىلىيچ ئار ۋاقىتتا جۇمىسكەر قارا شارۋا ئايەلدەرىنىڭ سەزىمىن قالايشا ۋيانىۋ، ولاردى قالايشا ۋيىمعا تىگىزۋگە بولادى دەپ كوپ ويلاۋشى ەدى.

بىز سىبىردە ايدالۋدا جۇرگەندە ول ماعان جۇمىسكەر ئايەلدەر تۇۋرالى بىر كىتاپشا جازىپ شىعار دەپ اقىل ايتىپ ەدى. مەن سول كىتاپتى جازدىم، ول مەنىڭ جازعانىمدى قاراپ تۇزەتىپ، ئوز قولىمەن ارتىق اقىل قوسىپ وتىردى.

بىلادىمىر ئىلىيچ شەتتە الدا كەتكەنە جاسىرىن شىعاتىن دەگەن گازەتتىڭ شىعارىلعاندا مەنىڭ جازعان كىتاپشامىزدى باستىرىپ شىعارىپتى. ئار قاشاندا جۇمىسكەر ئايەلدەرىنىڭ سەزىمىن ويانتۋ ئۇشىن بىر جۇمىس ئىستەۋ كەرەك دەپ بىلادىمىر ئىلىيچ سول جۇمىستا جاردەم بەرۋشى ەدى. ۋەسى بۇل ئايەلدەر جۇمىستاعى جۇرگەن بىتتا مەن ساياسي جاقتان بولسا جولداستار ۋاق ۋاقتا بولساتىن بىلادىمىر ئىلىيچ تۇۋرالى ولاردىڭ سەزىمدەرى ۋەستى.

سەزىمىن ئوزىمىز ۋيانتۋىمىز كەرەك. قاراشى قازاقستاندا ۋىلاياتتىڭ نامە ۋىلايەتتىڭ سوزدەرى، جازعان ماقالالارىنان كورىنەدى.

تاعى بىر مىسال ايتايىن: كۈز كەزىندە جۇمىسكەر قارا شارۋا ئايەلدەرىنىڭ بىر توبى بولدى. ولار بىزدەن كورى كوپ نارسەنى كورگەن، بىزدەن كورى كوپ بىلگەن، جانا بىزدەن كوپ قاراعان.

بىلادىمىر ئىلىيچ سول ئايەلدەرمەن ئوز ارالارىنىڭ سويلەستى. ولاردان بىر ەكى سوز سولە ئايەلدەر تۇۋرالى سوز قىلعاندا ولار ئوزدەرىنىڭ ئىشىندەگى ئوز اراسىنداعى تۇرمىسى ماندى بولىپ كوتەرىلگەندە جۇمىس كوشىندە بەرمەك.

ئايەل جولداستارىمىز، تۇرمىستىڭ بوستاندىعىن ئوزىمىز جاساپ الۋىمىز كەرەك.

1924 - جىل مارت 8 - ى.

سەزىمىم سەيكەى...

تانىۋرعى، ايار ئاجىز دەمى،
تىلەك قايدا تىلەسەكەن؟
تۇزاقلىقتا تۇرۇپ بە ئوم؟
كۆزكۆرۈشكە بەل بۇزۇپ بىمى؟
تالپىلارعا كەن بۇزەم،
قارلى بوران سۇزدىقتا مە؟ ...

قىسقالىقى قىزىل كۈز،
اريىقان بىرىڭ كەلدى كەز،
قايسىر قاندا ئىلگەنسىز،
اجىنىشى ايتقان سوز:
- ئاكە كەگىن اجە ئىلمى زات؟
- قايلىكتىڭ ئويان بول بۇ داستە
- ۋە قالاي سۇراعان كۈنىدى،
ادام تۇگلى ماناز زات،
كوزىمىزدە ئەمە زورلاي ما؟
تىرىمىزىن دەسە بولماي ما؟
الىمى بەن زۇن بىرى،
شات شىنى مەن ويىنى ما! ..

تىرىلىپ شاتتى تۇن تىكپەك،
جورعاتىن جاتىر بالالى،
بالالى، - بەرات، شىتتالدا -
شالقان سىمى جالاسى...

قىز كوڭىلىن قوزعاۋ ئىستەپ،
قىرتاعى تىگىزۋ كوزىدەرى،
كوزگەنىڭ اتا قاس بولعان،
سۇيلەمە سارىپ شىن بە سۇيى؟
- «الىسى» «العىن»، قاراسام!
الدانداڭ دەپ ئالسا،
سىرتتىم سەيكەى، بارايىن،
جان سۇيىگەن شىن جارىمعا...
بالا

ئەمىس ايتار قىرتىقى...
قىرتاعىمى قىرتقى...
- ايت، ايتى، اجە، قىرتقا،
جورىعا كەمدى قەرەدى،
قايتتىڭ كۈزگى تايتىسى؟
قاشتا نە دەپ ايتىپى؟
- قارعادان سوڭ «تىل الدى»
كوزگىر جارا تۇيەدى.
- جاسالۋ، قاتىلى، «ۋلىپ» بە؟
كور ازايىن كورۋپ بە؟
- كۈزدىڭ جازالى ۋلىگى،
قۇزقىنعان ۋلىپ دە،
انى، جالعاشى قاقسىرعان،
ۋە كوكى قاتا بالدىرعان،
قولدان - قولدا ساتۋلەپ،
قايتى ۋرتپ جانى جاندىرعان،
ساقتاندى اجار، - كەلگىنى،
ساندى جانىنى توگىلدى،
قايسى ۋرتى شارىپ كەلدىمىز،
كىرشىكسىز تارا تۇگىلدى.

اجار ۋندا جاس قالدى،
قۇلاسىز بالا جاس بالا،
الساندا بالقىت دالسا،
تەكەمىل ۋرىن باسقاما.
جاسى جولداڭ ۋرىپ ۋرلەنىپ،
ۋرلەنىپ جولداڭ - تۇلەنىپ،
جاسالعاندا، قاراپ كەككە -
- سەرالدا جول بەرەمدى،
قۇن بويى بار قاتقان سۇرىسكەن.
سىكى ادەت تۇرگان «ۋرىپ» بەر سەمەن.

اۋىلداعى ايەلدەر تۇرمىسى.

ايەلدەر كومىسسياسىنان

قىزىل وردادا.

شارۋالار مەن اتكەمە

13-14 جانار

بىرلىك جاۋابىمىز

بول نە دەگەن جۇمىس ەكەن؟

قوردايدا جاناماندىق كەلەدى.

جانقادار دەي.

قىمبات ەمەس ەكەن.

ايەلدەر اراسىنداعى ات تانىماۋشىلىقتى جويۋ جۇمىسى

قازاقستان جەر-سۋ كە ...

قازاقستان باسپا ءسوز

«ديقان سەرىكتىگى»

قازاقستان مامىلەكەت ساۋداسىنىڭ الىپ بەرۋ-مەن شيكى زات جيناۋ ولكەلىك كانتورى

Отв. редактор: Б. Майлин.